Prima instanță: Judecătoria Orhei, sediul Telenești (Judecător Gheorghe Ciobanu)
Dosarul:nr.2a-1072/23 (2-22087821-02-2a-22032023)

D E C I Z I E

17 octombrie 2023 mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

Instanța compusă din:
Președintele ședinței, judecătorul Budăi Nelea
Judecătorii Cotruță Iurie și Țurcan Ion
Grefier Lungu Eduard

examinând în ședință publică cererile de apel declarate de *****în interesele apelantei ***** împotriva hotărârii Judecătoriei Orhei, sediul Telenești din 03 ianuarie 2023, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de ***** către ***** privind încasarea prejudiciului material și moral cauzat prin contravenție,

c o n s t a t ă:

La data de 22 iunie 2022, ***** s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către ***** privind încasarea prejudiciului material în sumă de 10 600 lei și moral în sumă de 70 000 lei cauzat prin contravenție.

În motivarea acțiunii reclamanții ***** au indicat că la data de 24 septembrie 2020, ora 19.50 min., pe traseul R-22 Teleneşti-*****, a pierdut controlul asupra conducerii automobilului, încălcând prevederile RCR, unde a ieşit cu deplasarea pe banda de circulaţie cu sens opus ciocnindu-se lateral cu mijlocul de transport de model *****, ce se deplasa regulamentar cu direcţia Ratuş r-nul Teleneşti, astfel pricinuindu-i proprietarului o pagubă considerabilă.

Menționează că pârâta, ***** în calitate de conducător auto a încălcat pct.45.1 lit.d); pct.42.2 a RCR, cu cauzarea unei pagube materiale considerabile, acţiunile făptuitorului fiind încadrate în baza art.242 alin.(2) Cod Contravențional.

La data de 21 octombrie 2020, în privinţa lui ***** a fost întocmit un proces verbal cu privire la contravenţie nr.***** potrivit căruia, ultima, a fost recunoscută vinovată de săvârșirea contravenției prevăzute de art.242, alin.(2) din Codul contravențional, fiind emisă o decizie de sancţionare cu amendă 24 unități convenționale (1200 lei) și 6 puncte de penalizare.

Nefiind de acord cu sancționarea sa pârâta, ***** la data de 04 noiembrie 2020, s-a adresat în instanţa de judecată, Judecătoria Orhei sediul Telenești cu contestaţie, solicitând anularea procesului-verbal cu privire contravenţie şi a deciziei din 21 octombrie 2020 ca fiind nefondate şi neîntemeiate.

În prima instanţă, reclamanţii ***** în calitate de victime, şi-au angajat un reprezentant juridic şi anume pe ***** perfectând şi eliberând pe numele ultimului, două porocuri notariale de reprezentare din 02 decembrie 2020, autentificate de notarul *****, pentru fiecare procură fiind achitat în total 600 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Orhei (sediul Teleneşti) din 04 februarie 2021, a fost admisă contestaţia depusă de către pârâta ***** şi anulată decizia agentului constatator din 21 octombrie 2020 fixată în procesul verbal cu privire la contravenţie seria ***** şi încetat procesul contravențional de acuzare a lui ***** în comiterea contravenţiei prevăzute de art.242 alin.(2) Cod contravențional, pe motiv că nu există faptul contravenţiei.

La data 17 februarie 2021, nefiind de acord cu hotărârea instanţei de fond din 04 februrie 2021, victima, partea vătămată, reclamantul *****, cu ajutorul reprezentantului juridic ***** a declarat recurs în termenul legal, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea hotărârii recurate, cu pronunţarea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă contestaţia avocatului ***** în interesele pârâtei ***** sau să fie remisă cauza la rejudecare în aceeaşi instanţă, în alt complet de judecată.

Susține că la 28 aprilie 2021, ***** a achitat avocatului, S***** onorariu în mărime de 10 000 lei pentru a participa la Curtea de Apel Chişinău în cauza contravențională respectivă.

La data de 27 mai 2021 Curtea de Apel Chişinău, a admis recursul reclamantului *****, a casat hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul Teleneşti din 04 februarie 2021 şi a remis cauza contravențională la rejudecare, în Judecătoria Orhei, sediul Teleneşti, în alt complet de judecată, iar prin hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul Telenești din 29 octombrie 2021, s-a respins contestaţia pârâtei depusă prin intermnediul avocatului *****.

Prin decizia Colegiului Penal al Curţii de Apel Chişinău din 24 martie 2022, s-a respins ca fiind nefondat recursul declarat de avocatul *****, în interesele pârâtei ***** şi s-a menţinut hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul Teleneşti din 29 octombrie 2021, prin care a fost respinsă ca fiind neîntemeiată contestaţia înaintată de pârâta ***** împotriva procesului verbal cu privire la contravenţie şi deciziei din 21 octombrie 2020 întocmit în baza art.242 alin.(2) Cod contravențional.

Susține că reclamantul ***** a cîştigat irevocabil procesul de judecată în cauza contranenţională unde pârâta ***** a fost declarată vinovată de accidentul rutier din 24 septembrie 2020, cu deteriorarea bunului, mijlocului de transport ce aparţinea reclamanţilor ***** şi *****.

Indiă că ***** şi ***** sunt soţ şi soţie legali, iar bunul, mijlocul de transport, de model *****, deteriorat în accidentul rutier din 24 septembrie 2020 de către pârâta ***** aparţinea la acel moment reclamantei *****, care l-a procurat în leasing, acest automobil al reclamanţilor fiind gajat.

Totodată, reclamanţii ***** la momentul producerii accidentului rutier din 24 septembrie 2020 şi judecării cauzei contravenționale, aveau 4 (patru) copii minori, iar mijlocul de transport, de model *****, deteriorat în accidentul rutier din 24 septembrie 2020 de către pârâta ***** era unica sursă de existenţă a familiei, ***** şi *****.

Relevă că urmare a faptelor ilegale ale pârâtei ***** reclamanților ***** şi ***** le-a fost cauzat un prejudiciu material în sumă de 10 600 (zece mii şase sute) lei și daune morale în sumă de 70 000 (şapte zeci mii) lei.

Potrivit art.45 alin.(1) din Codul contravențional - persoana al cărei drept sau interes legitim a fost lezat prin contravenţie îl poate apăra prin acţiune civilă depusă conform legislaţiei procedurale civile.

Prin hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul Telenești din 03 ianuarie 2023, acțiunea a fost admisă parțial, fiind dispusă încasarea de la ***** în beneficiul lui ***** și ***** a prejudiciului material sub forma cheltuielilor de asistență juridică suportate la judecarea cauzei contravenționale în sumă de 10 000 lei, prejudiciul moral cauzat prin contravenție în sumă de 15 000 lei, în rest pretențiile au fost respinse.

La data de 05 ianuarie 2023, ***** a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând casarea parțială a acesteia cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea apelului a indicat că nu este de acord cu hotărârea instanței de fond în partea respingerii parțiale a pretențiilor de reparare a prejudiciului material și moral dat fiind emisă în această parte cu aplicarea și interpretarea eronată a normelor de drept material, circumstanțele importante ale cauzei nu au fost elucidate pe deplin, motiv pentru care o conisderă pasibilă de a fi casată în partea contestată.

Precizează că contravenția a fost comisă nu într-un simplu loc public, dar practic în fața casei reclamanților, lîngă domiciliul părinților lor.

Mai mult, contravenția s-a comis în prezența copiilor minori ai reclamanților și în prezența vecinilor sporind considerabil suferințele reclamanților, iar prejudiciul moral a fost sporit de situația dată, astfel că suma de 15 000 lei dispusă spre încasare de instanța de fond nu corespunde

întru totul suferinelor morale ale apelanților reclamanți.

Cu referire la prejudiciul material format din cheltuielile de asitență juridică suportate în cauza contravențională precum și cheltuielile pentru întocmirea a două procuri acestea fiind reale, necesare și rezonabile ca mărime nejustificat au fost diminuate pînă la 10 000 lei.

La data de 17 ianuarie 2023, avocatul ***** în interesele apelantei ***** a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând casarea parțială a acesteia cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea acesteia a indicat că la data de 21 octombrie 2020, agentul constatator al *****, a întocmit procesul verbal cu privire la contravenție seria ***** prin care cet. ***** a fost recunoscută vinovată de săvârșirea contravenției prevăzute de art.242 alin.(2) Cod Contravențional al R.M.

Nefiind de acord cu sancționarea sa, la data de 04.11.2020, ***** a depus o contestație împotriva procesului verbal cu privire la contravenție și a deciziei agentului constatator **********nr. *****.

Consideră că încasarea prejudiciului material în sumă de 10 600 (zece mii șase sute) lei de la pârâta ***** este neargumentat și nedemonstrat, or, după caz în dosarul nr.5r-38/20 cu privire la contestația înaintată de către ***** asupra procesului verbal cu privire la contravenție seria ***** din 21.10.2020 și a deciziei contravenționale din 21.10.2020 și nr.5r-27/21 (rejudecarea cauzei) din care rezultă că victimă este doar *****, ultimul a fost reprezentat de către S***** în baza procurii notariale din 02 decembrie 2020.

Menționează că recursul în interesele părții vătămate ***** a fost declarat de către ***** împuternicit inițial în bază de procură, ulterior, în cadrul ședinței de judecată la Curtea de Apel Chișinău, S***** a depus mandatul avocațial seria MA nr. 1686261 din 28 aprilie 2021, în temeiul căruia a fost încheiat contractul dintre avocatul S***** și ***** din 28 aprilie 2021 și s-a încasat suma de 10 000 (zece mii) lei confirmat prin bonul de plată din 28.04.2021 seria QL nr. 930603.

Susține că la data de 29 octombrie 2022, la rejudecarea cauzei, ***** a fost reprezentat de S***** în baza procurii notariale din 02.12.2020, la fel și la Curtea de Apel Chișinău la data de 24 martie 2022 a fost reprezentat de S***** în baza procurii notariale, iar în calitate de avocat l-a reprezentat pe ***** doar într-o singură ședință de judecată la Curtea de Apel Chișinău din data de 27 mai 2021, pentru care pretinde onorariu de 10 000 (zece mii) lei, în rest toate ședințele de judecată în care a participat S***** au fost în bază de procură notarială.

Consideră că suma de 10 000 (zece mii) lei invocată, nu este argumentată și exagerată, mai mul activitatea lui S***** în bază de avocat a fost suspendată din data de 16 august 2021 conform art. 13 alin.(1) lit. c) din

Legea nr. 1260-XV din 19.07.2002 cu privire la avocatura caz în care S***** era nevoit să restituie suma de 10 000 (zece mii) lei cet. *****.

Cu referire la procurile notariale anexate la cererea de chemare în judecată, în cadrul dosarului nr. 5r-38/20 cu privire la contestația înaintată de către ***** asupra procesului verbal cu privire la contravenție seria ***** din 21.10.2020 și a deciziei contravenționale din 21.10.2020 și nr.5r-27/21(rejudecarea cauzei), susține că procurile notariale nu sunt probate cu bon de plată care ar confirma plata acestora în sumă totală de 600 lei.

Prin urmare, prejudiciul material este nefondat și neprobat, urmînd a fi respins în totalitate.

Cu referire la prejudiciul moral pe care îl solicită de a fi încasat din contul pârâtei ***** în sumă de 70 000 lei în beneficiul co-reclamanților ***** nu sunt de acord și acesta urmează a fi respins în condițiile în care nu au fost probate de către un psiholog.

Indică că în cadrul dosarului nr. 5r-38/20 cu privire la contestația înaintată de către ***** asupra procesului verbal cu privire la contravenție seria ***** din 21.10.2020 și a deciziei contravenționale din 21.10.2020 și nr. 5r27/21(rejudecarea cauzei), parte vătămată este doar *****, nu și *****.

Susține că potrivit practicii judiciare, la infracțiunile deosebit de grave unde obiectul juiridc secundar reprezintă corp persoane sau integritatea psihică a acestuia, se acordă compensație de circa 10 000 lei (decizia Curtei Supreme de Justiție din 07.08.2019 nr dosarului 1ra-819/2019). În ordine descrescătoare pentru infracțiunile grave se acordă compensație a prejudiciului în sumă de 5 000 lei.

La caz, a fost săvârșită o contravenție potrivit art.242 alin. (2) Cod Contravențional, motiv de care devine incidentă jurisprudența CEDO în cauza (Amihalachioaie contra Moldovei) unde Curtea a reținut că simpla constatare reprezintă o satisfacție echitabilă fiind de natură să restabilească echitatea socială, nefiind necesară acordarea unei compensații în echivalent bănesc.

Reprezentantul apelanților intimați ***** avocatul ***** în ședința instanței de apel a solicitat admiterea apelului depus de apelanți în sensul formulat, respingerea apelului declarat de ***** prin intermediul avocatului *****.

Reprezentantul intimatei /apelante ***** avocatul ***** a solicitat admiterea apelului apelantei în senusl formulat, respingerea cererii de apel declarate de ***** și *****.

Audiind reprezentanții părților în proces, studiind cererile de apel în cumul cu materialele cauzei, Colegiul consideră necesar de a respinge apelul declarat de ***** și ***** prin intermediul avocatului *****, a admite apelul declarat de ***** prin intermediul avocatului *****, a casa parțial hotărârea

instanței de fond și a emite o nouă hotărâre de admitere parțială a acțiunii din următoarele considerente.

În conformitate cu art.385 lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul și să caseze integral sau parțial hotărârea primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri.

Conform prevederilor art.118 alin.(1) CPC, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Potrivit art.117 alin.(1) și (2) CPC, probe în cauze civile sânt elementele de fapt, dobândite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică pretențiile și obiecțiile părților, precum și altor circumstanțe importante pentru justa soluționare a cauzei. În calitate de probe în cauzele civile se admit elementele de fapt constatate din explicațiile părților și ale altor persoane interesate în soluționarea cauzei, din depozițiile martorilor, din înscrisuri, probe materiale, înregistrări audio-video, din concluziile experților.

Articolul 130 alin.(1) CPC statuează că instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectual, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

În temeiul art.240 alin.(1) CPC, la deliberarea hotărârii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluţionării pricinii şi admisibilitatea acţiunii.

În conformitate cu prevederile art.5 alin.(1) CPC, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanţă judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertăţile şi interesele legitime.

Conform art.9 alin.(1) și (2) din Codul civil, drepturile și obligațiile civile apar în temeiul legii, precum și în baza actelor persoanelor fizice și juridice care, deși nu sânt prevăzute de lege, dau naștere la drepturi și obligații civile, pornind de la principiile legislației civile.

(2) Drepturile și obligațiile civile apar:

a) din contracte și din alte acte juridice;

b) din acte emise de o autoritate publică, prevăzute de lege drept temei al apariției drepturilor și obligațiilor civile;

c) din hotărâre judecătorească în care sânt stabilite drepturi și obligații;

d) în urma creării și dobândirii de bunuri în temeiuri neinterzise de lege;

e) în urma elaborării obiectelor de proprietate intelectuală;

f) în urma cauzării de prejudicii unei alte persoane;

g) în urma îmbogățirii fără justă cauză;

h) în urma altor fapte ale persoanelor fizice și juridice și a unor evenimente de care legea leagă apariția unor efecte juridice în materie civilă.

În conformitate cu art.10 alin.(1) și (2) din Codul civil, persoanele fizice și juridice participante la raporturile juridice civile trebuie să își exercite drepturile și să își execute obligațiile cu bună-credință, în acord cu legea, cu contractul, cu ordinea publică și cu bunele moravuri. ***Buna-credință*** se prezumă până la proba contrară.

Neexercitarea de către persoanele fizice și juridice a drepturilor civile ce le revin nu duce la stingerea acestora, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

Potrivit art.11 alin.(1)-(2) din Codul civil, buna-credință este un standard de conduită a unei părți, caracterizată prin corectitudine, onestitate, deschidere și luarea în cont a intereselor celeilalte părți la raportul juridic.

În special, este contrar bunei-credințe ca o parte să acționeze în contradicție cu declarațiile pe care le-a făcut anterior sau cu comportamentul pe care l-a avut anterior în cazul în care cealaltă parte, în detrimentul său, s-a bazat în mod rezonabil pe acele declarații sau acel comportament.

În corespundere cu art.15 alin.(1) din Codul civil, apărarea drepturilor civile încălcate se face pe cale judiciară.

Conform art.16 alin.(1) din Codul civil, apărarea dreptului civil se face, în condițiile legii, prin:

a) recunoașterea dreptului;

b) restabilirea situației anterioare încălcării dreptului și suprimarea acțiunilor prin care se încalcă dreptul sau se creează pericolul încălcării lui;

c) constatarea sau, după caz, declararea nulității actului juridic;

d) declararea nulității actului emis de o autoritate publică;

e) impunerea la executarea obligației în natură;

f) autoapărare;

g) ***repararea prejudiciului*** patrimonial și, în cazurile prevăzute de lege, a celui ***nepatrimonial;***

h) încasarea dobânzii de întârziere sau, după caz, a penalității;

i) rezoluțiunea sau modificarea contractului;

j) neaplicarea de către instanța de judecată a actului ce contravine legii emis de o autoritate publică;

k) alte căi prevăzute de lege.

Repararea prejudiciilor reprezintă acea metodă de apărare a drepturilor civile încălcate, care dă posibilitate persoanei drepturile căreia au fost lezate să ceară repararea integrală a acestora (art.19 din Codul civil).

Conform art.19 alin.(1) din Codul civil, în condițiile legii, persoana lezată într-un drept al ei sau într-un interes recunoscut de lege poate cere repararea integrală a prejudiciului patrimonial și nepatrimonial cauzat astfel.

Potrivit art.387 alin. (1) din Codul contravențional, ***este victimă persoana fizică*** sau persoana juridică căreia, ***prin contravenție, i-au fost cauzate prejudicii morale***, fizice sau materiale.

În corespundere cu art.45 alin. (1) din Codul contravențional, ***dacă prin contravenție a fost cauzat un prejudiciu, persoana prejudiciată este în drept să-şi valorifice pretenţiile civile în procedură civilă.***

În corespundere cu jurisprudența Curții Europene, majoritatea contravențiilor intră în cîmpul de aplicare al ”materiei penale” din Convenția Europeană, astfel că în pofida depenalizării anumitor infracțiuni, caracterul atât preventiv, cât și coercitiv al sancțiunilor administrative de substituție este suficient, în corespundere cu art.6 din Convenția Europeană pentru a stabili natura penală a infracțiunii (Peresen vs Danemarka, 14 septembrie 1998).

Dispozițiile art.1998 din Codul civil statuează expres că ***cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul*** patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege și prejudiciul ***moral*** cauzat prin acțiune sau omisiune.

Conform prevederilor art.9 alin. (1) CPC, instanței judecătorești îi revine un rol diriguitor în organizarea și desfășurarea procesului, ale cărui limite și al cărui conținut sânt stabilite de prezentul cod și de alte legi.

Din probatoriul administrat în speță Colegiul constată cu certitudine că la data de 24 septembrie 2020, pe traseul ***** a avut loc un ***accident rutier***, în care au fost implicate automobilele: *****, condus de ***** și *****, condus de *****.

Potrivit procesului verbal cu privire la contravenție seria ** din 21 octombrie 2020*** ***** a fost găsită ***vinovată de comiterea contravenției prevăzute de art.242 alin.(2) din Codul Contravențional***, fiind supusă sancțiunii contravenționale sub formă de amendă în mărime de 24 u.c (1200 lei) și 06 puncte penalizare.

Nefiind de acord cu sancționarea sa ***** la data de 04 noiembrie 2020, a contestat procesul-verbal cu privire contravenţie şi decizia agentului constatator din 21 octombrie 2020, iar prin hotărârea Judecătoriei Orhei sediul Telenești din 04 februarie 2021, s-a admis contestația depusă de către ***** și s-a anulat decizia agentului constatator din 21 octombrie 2020 cu încetarea procesului contravențional de acuzare a ***** în comiterea contravenției prevăzute de art.242 alin.(2) din Codul Contravențional pe motiv că nu a existat faptul contravenției (f.d.29-30).

Iar, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 27 mai 2021, a fost admis recursul declarat de către ***** și agentul constatator ***** și casată hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul Telenești din 04 februarie 2021, cu remiterea cauzei contravenționale la rejudecare, în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Prin hotărârea Judecătoria Orhei sediul Telenești din 29 octombrie 2021, a fost respinsă contestația depusă de ***** declarată asupra procesului-verbal cu privire la contravenție și deciziei agentului constatator din 21 octombrie 2020 al inspectoratului de Poliție Telenești ***** ca fiind neîntemeiată și menținută decizia agentului constatator de aplicare a sancțiunii contravenționale (f.d.40-41).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău nr.4r-3362/21 din 24 martie 2022 a fost respins ca fiind nefondat recursul declarat de avocatul ***** în interesele lui ***** și menținută hotărârea Judecătoria Orhei sediul Telenești din 29 octombrie 2021 (f.d.45-46).

La data de 22 iunie 2022, ***** s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către ***** privind încasarea prejudiciului material în sumă de 10 600 lei și moral în sumă de 70 000 lei cauzat prin contravenție.

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță a ajuns la concluzia admiterii parțiale a cererii de chemare în judecată, cu încasarea de la ***** în beneficiul lui ***** și ***** a prejudiciului material sub forma cheltuielilor de asistență juridică suportate la judecarea cauzei contravenționale în sumă de 10 000 lei, prejudiciul moral cauzat prin contravenție în sumă de 15 000 lei, în rest pretențiile au fost respinse.

La data de 05 ianuarie 2023, ***** a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând casarea parțială a acesteia cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

La data de 17 ianuarie 2023, avocatul ***** în interesele apelantei ***** a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând casarea parțială a acesteia cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Raportând dispozițiile normelor citate la circumstanțele cauzei, evaluând soluția primei instanțe prin prisma pretențiilor înaintate în raport cu circumstanțele de fapt și de drept invocate, Colegiul consideră concluzia instanței de fond este una neîntemeiată.

În acest sens, Colegiul judiciar reține că ***** au înaintat prezenta acțiune împotriva pârâtei ***** solicitând încasarea prejudiciului material cauzat prin contravenție în sumă de 10 600 lei și moral în sumă de 70 000 lei, pretenții pe care prima instanță le-a admis parțial.

Verificând legalitatea hotărârii contestate în raport cu prevederile aplicabile la caz și criticile aduse în cererile de apel, instanța de apel constată

că soluția a fost dată de către instanța de fond fără elucidarea pe deplin a circumstanțele cauzei, criteriu ce presupune lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele invocate.

Astfel, din înscrisurile probatorii anexate la dosar este cert faptul comiterii de către ***** față de ***** a faptei ilicite prevăzute de art.242 alin.(2) din Codul contravențional, or pârâta apelantă a fost sancționată contravențional în temeiul ***procesului verbal cu privire la contravenție*** din 21 octombrie 2020, ***fiind supusă sancțiunii contravenționale sub formă de amendă*** în mărime de 24 u.c, ceea ce constituie 1200 lei și 6 puncte de penalizare.

Iar, potrivit art.45 alin.(1) din Codul contravențional, ***dacă prin contravenție a fost cauzat un prejudiciu, persoana prejudiciată este în drept să-și valorifice pretențiile civile în procedură civilă***.

Mai mult, dispozițiile art.1998 Cod civil prevăd expres că ***cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul*** patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, şi prejudiciul ***moral*** cauzat prin acţiune sau omisiune.

Astfel, legiuitorul statuează că răspunderea delictuală civilă survine în rezultatul încălcării unei obligații legale cu caracter general, care revine tuturor de a nu leza drepturile altora prin fapte ilicite. Răspunderea delictuală se naște prin încălcarea unor drepturi absolute ale persoanei vătămate.

Pentru apariția răspunderii delictuale este necesar un fapt juridic, este obligatorie ***existența unui delict***, care include în sine elementele obligatorii:

- prejudiciul,
- fapta ilicită,
- raportul cauzal dintre faptă și prejudiciu și
- vinovăția.

Acestea sunt condițiile generale necesare pentru antrenarea răspunderii delictuale. Lipsa unei condiții, potrivit regulii generale, exclude răspunderea delictuală, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege când răspunderea delictuală se poate angaja și în lipsa unor condiții.

Prin urmare, în condițiile în care la caz de către reclamantul apelant ***** a fost făcută dovada comiterii de către pârâta apelantă ***** a unei fapte ilicite, fapt ce rezultă din ***procesul verbal cu privire la contravenție din 21 octombrie 2020***, circumstanțe de fapt și de drept care permit constatarea încălcării drepturilor reclamantului apelant ***** de către pârâta apelantă *****.

Așadar, dat fiindcă în cauză au fost identificate elementele contravenției în partea încasării sumelor pretinse de ***** cu titlu de prejudiciu moral, ***** este debitorul răspunderii delictuale în prezenta cauză, reclamantul

apelant ***** este îndreptățit legal (art.45 din Codul contravențional) de a cere despăgubire în cazul din speță.

În contextul celor sus indicate, Colegiul consideră necesară repararea prejudiciului material și moral suportat de *****, în condițiile în care din materialele cauzei rezultă încălcarea dreptului acestuia prin contravenție, caz în care se constată existența prejudiciului cauzat, or, potrivit prevederilor art.19 alin.(1) din Codul civil, în condițiile legii***, persoana lezată într-un drept al ei*** sau într-un interes recunoscut de lege ***poate cere repararea integrală a prejudiciului*** patrimonial și ***nepatrimonial*** cauzat astfel, dar incorect a determinat cuantumul acestuia.

Astfel, prin prisma normelor de drept citate supra și a situației de fapt constatată în speța dedusă judecății, instanța de apel relevă că instanța de fond ***corect a conchis că*** ***** ***este îndreptățit să solicite compensarea prejudiciului cauzat*** în legătură cu contravenția comisă, corect a determinat cuantumului prejudiciului material și moral cauzat în acest sens, dar incorect a admis acțiunea și în partea pretențiilor formulate de co-reclamantul *****, or reieșind din ***procesul verbal cu privire la contravenție seria ***** din 21 octombrie 2020***, ultima nu a fost parte vătămată în procesul contravențional.

Potrivit art.387 alin. (1) din Codul contravențional, ***este victimă persoana fizică*** sau persoana juridică căreia, ***prin contravenție, i-au fost cauzate prejudicii morale***, fizice sau ***materiale***.

În contextul celor sus indicate, Colegiul conchide privind respingerea acțiunii în partea în care au fost admise pretențiile formulate de *****.

Potrivit art.2036 alin.(1) din Codul civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un ***prejudiciu moral*** prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de lege, ***instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri***.

Conform art.2037 alin.(1)-(3) din Codul civil, ***mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată*** în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate.

Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate.

La determinarea despăgubirii, instanța de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în

mod obișnuit în împrejurări similare și, pe de altă parte, ia în cont particularitățile cazului.

În contextul celor sus enunțate, instanța de apel reține că potrivit prevederilor art.19 alin.(1) Cod civil, persoana lezată într-un drept al ei poate cere repararea integrală a prejudiciului cauzat astfel.

În această ordine de idei, Colegiul civil reține că este indiscutabil că în speță se întrunesc temeiurile stabilite de cadrul legal pre-citat pentru adjudecarea compensației pentru prejudiciul moral cauzat prin contravenție în cuantumul admis de instanța de fond.

Așadar, apreciind în ansamblu circumstanțele speței și având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, natura dreptului lezat, caracterul și gravitatea suferințelor suportate, statutul social al persoanelor, instanța de apel consideră că suma de 15 000 lei admisă de instanța de fond cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin contravenție este una echitabilă pentru reclamantul apelant ***** în raport cu fapta comisă și suferințele suportate.

Totodată, Potrivit art.96 alin.(1) CPC instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.

Prevederile alin.(1^1) cheltuielile menționate la alin.(1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta ***a fost reprezentată în judecată de un avocat***.

În conformitate cu art.90 lit. i) din Codul de procedură civilă, din cheltuielile de judecare a pricinii fac parte: ***cheltuielile de asistență juridică***;

Conform art.60 alin.(1) și alin.(2) al Legii cu privire la avocatură nr.1260 din 19.07.2002, avocatul acordă asistență juridică clientului în baza contractului de asistență juridică, încheiat în formă scrisă. Împuternicirile avocatului și ale avocatului stagiar se confirmă prin mandat. Formularul mandatului este un document de strictă evidentă. Conținutul, forma și modul de utilizare a mandatului se aprobă de către Guvern.

Potrivit pct.16 al Recomandării privind cuantumul onorariilor avocaților și compensarea de către instanțele de judecată a cheltuielilor de asistență juridică, aprobată prin decizia nr.2 din 30 martie 2012 a Consiliului Uniunii Avocaților, pentru probarea cheltuielilor suportate și prin prisma practicii CEDO, se evidențiază necesitatea prezentării de către partea, care pretinde compensarea cheltuielilor, a dovezii achitării onorariilor avocaților, ***lista detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și orarul timpului aferent acestora***.

Colegiul reține și jurisprudența CEDO contra Moldovei (cauza Boicenco

vs Moldova), unde Curtea a considerat drept motivate costurile și cheltuielile reclamantului ca fiind necesare, realmente angajabile și rezonabile ca mărime, reieșind din copia contractului de asistență juridică, încheiat între client și avocat, în care a fost stabilit costul unei ore de lucru a avocatului, copiile chitanțelor bancare, care confirmă plata achitată avocatului și listele, prin care au fost argumentate numărul orelor petrecute la soluționarea litigiului.

În acest sens este notabil că pentru dovada cheltuielilor suportate, prin prisma practicii CtEDO, se evidențiază necesitatea prezentării, de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor, a următoarelor documente:

a) dovada achitării onorariilor avocaților, copii de pe dispozițiile de plată prin virament sau ***bonurile de plată***;

b) copia de pe ***facturile de strictă evidentă***, emisă pentru clienți-persoane juridice și în alte cazuri stabilite de legislație;

c) listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și a timpului aferent acestora (cu tariful și orarul).

Potrivit recomandărilor privind cuantumul onorariilor avocaților și compensarea de către instanțele de judecată a cheltuielilor de asistență juridică aprobate prin decizia nr.2 a Consiliului Uniunii Avocaților din 30.03.2012, în continuare recomandări, la determinarea cuantumului compensației acordate, instanța de judecată, pentru a face o apreciere corectă, va mai ține cont și de complexitatea cauzei, noutatea și dificultatea problemelor juridice ridicate de speță.

Totodată, Colegiul reține că aceleași recomandări stabilesc un model-tip de raport privind activitatea avocatului în care urmează a fi indicate descrierea activității, data efectuării acesteia, timpul cheltuit pentru efectuarea acestor activități și rata (tariful) pentru efectuarea unor astfel de acțiuni.

Mai mult ca atât și CEDO în acest sens cere o dare de seamă cu privire la lucrul efectuat de avocat, în care să fie descrise suficient de detaliat acțiunile întreprinse și timpul cheltuit pentru acestea. Neprezentarea dării de seamă a dus la respingerea pretenției cu privire la costuri și cheltuieli (cauza Lupăcescu şi alții c. Moldovei, hotărârea din 21/03/2006, § 40 și Amihalachioaie c. Moldovei, hotărârea din 20/04/2004, § 47).

Reieșind din dovezile prezentate de către avocatul reclamantei în cumul cu materialele cauzei, precum și complexitatea prezentei cauze și procesului contravențional anterior, noutatea și dificultatea întrebărilor juridice ridicate de speță, aportul avocatului la soluționarea cauzelor, timpul și munca depusă de avocat, aptitudinile speciale necesare pentru a acorda asistență, natura și durata relației dintre avocat și client, experiența, reputația și abilitatea avocatului, Colegiul corect a concluzionat ca fiind necesară compensarea parțial din contul pârâtei apelante a cheltuielilor de asistență juridică suportate

în cauza contravențională în sumă de 10 000 lei, ca fiind o sumă necesară, reală și rezonabilă ca mărime, or în speță s-a făcut dovada suportării doar a acestora, dar incorect a dispus încasarea acestora inclusiv în beneficiul Cristinei Suruceanu, ultima nefiind parte vătămată în cadrul procedurii contravenționale. Totodată, corect a fost respinsă încasarea cheltuielilor suportate pentru procurile notariale, în condițiile în care nu a fost probată suportarea acestor cheltuieli.

Din cele ce preced, dat fiind că hotărârea contestată este una parțial neîntemeiată în privința sumelor adjudecate de la ***** în beneficiul Cristinei Suruceanu, ultima nefiind parte a procesului contravențional, Colegiul civil ajunge la concluzia de a respinge apelul declarat de ***** și ***** prin intermediul avocatului *****, a admite apelul declarat de ***** prin intermediul avocatului *****, a casa parțial hotărârea instanței de fond în partea în care au fost admise pretențiile formulate de ***** și a emite în această parte o nouă hotărâre de respingere a pretențiilor formulate de *****.

În conformitate cu prevederile art.art.385 lit. c) CPC, Colegiul Civil, Comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,

d e c i d e:

Se admite apelul declarat de ***** prin intermediul avocatului *****.

Se respinge apelul declarat de ***** și ***** prin intermediul avocatului *****.

Se casează parțial hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul Telenești din 03 ianuarie 2023, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de ***** către ***** privind încasarea prejudiciului material și moral cauzat prin contravenție, ***în partea în care au fost admise pretențiile formulate de către ***** și în această parte se pronunță o nouă hotărîre prin care:

Cererea de chemare în judecată depusă de ***** către ***** privind încasarea prejudiciului material și moral cauzat prin contravenție se respinge ca fiind neîntemeiată.

În rest, hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul Telenești din 03 ianuarie 2023 se menține fără modificări.

Decizia este definitivă și executorie, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 2 luni de la comunicare, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele completului
Budăi Nelea

Judecătorii
Cotruță Iurie

Țurcan Ion

Prima instanță: Judecătoria Orhei, sediul Telenești (Judecător Gheorghe Ciobanu)
Dosarul:nr.2a-1072/23 (2-22087821-02-2a-22032023)

D I S P O Z I T I V U L
D E C I Z I E I

17 octombrie 2023 mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

Instanța compusă din:
Președintele ședinței, judecătorul Budăi Nelea
Judecătorii Cotruță Iurie și Țurcan Ion
Grefier Lungu Eduard

examinând în ședință publică cererile de apel declarate de *****în interesele apelantei ***** împotriva hotărârii Judecătoriei Orhei, sediul Telenești din 03 ianuarie 2023, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de ***** către ***** privind încasarea prejudiciului material și moral cauzat prin contravenție.

În conformitate cu prevederile art.art.385 lit. c) CPC, Colegiul Civil, Comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,

d e c i d e:

Se admite apelul declarat de ***** prin intermediul avocatului *****.

Se respinge apelul declarat de ***** și ***** prin intermediul avocatului *****.

Se casează parțial hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul Telenești din 03 ianuarie 2023, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de ***** către ***** privind încasarea prejudiciului material și moral cauzat prin contravenție, în partea în care au fost admise pretențiile formulate de către ***** și în această parte se pronunță o nouă hotărîre prin care:

Cererea de chemare în judecată depusă de ***** către ***** privind încasarea prejudiciului material și moral cauzat prin contravenție se respinge ca fiind neîntemeiată.

În rest, hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul Telenești din 03 ianuarie 2023 se menține fără modificări.

Decizia este definitivă și executorie, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 2 luni de la comunicare, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele completului
Budăi Nelea

Judecătorii

Cotruță Iurie

Țurcan Ion.